

Raporti Final dhe Rekomandimet

Ministria e Arsimit dhe e Shkencave

Prof. Dr. Robert McCloud

1. Rishikimi i politikave aktuale

Theksi i politikave aktuale ka qenë mbi lidhjen e internetit, hedhjen e urave të ndarjes dixhitale dhe rritjen e vetëdijes për nevojat e TIK-ut në shkolla.

Deri në janar 2011, ne kemi planifikuar që të kemi kushtuar shërbimin e internetit me 1MB shkarkim dhe 256K për çdo shkollë.

Çdo shkollë në Shqipëri me drejtor shkolle do të ketë këtë lidhje.

Të vetmet shkolla që do të përjashtohen janë ato në qytetet e largëta, ku pesë klasat (1 deri 5) janë bashkuar në një klasë të vetme.

Është e padrejtë t'i përjashtosh këta studentë.

Nëse shkollat e tyre do të qëndrojnë hapur, atëherë edhe ata duhet të përfshihen në urën e ndarjes dixhitale gjithashtu. Ndarja dixhitale është bërë e kufizuar.

Kjo është një dëshmi për suksesin e Projekti të Ekselencës dhe Barazisë së Arsimit Shqiptar (EEE-P).

Njëra pjesë e P-EEE është plotësuar në thelb.

Megjithëse ne e dimë se përmirësimi në 2011 nuk do të japë një shpejtësi optimale lidhjeje, prapë se prapë do të ketë një disponueshmëri domethënëse të Internetit në thuajse të gjitha shkollat publike para-universitare shqiptare.

Duke përfshirë lidhshmërinë, objektivat e përgjithshëm të EEE-P janë:

- Të lidhë të gjitha shkollat fillore dhe të mesme me Internetin.
- Të pajisë këto shkolla me laboratore kompjuterike.
- Trajnimi i mësuesve të TIK-ut në udhëzim dhe menaxhim laborator
- Të integrojë TIK-un në programet e përgjithshme shkollore.

Ndërsa qeveria shqiptare e ka përmbushur një pjesë të rëndësishëm të burimeve të pakta të P-EEE, ka akoma shumë qëllime që mbeten.

Arritja e këtyre qëllimeve kërkon imagjinatë, para, rreziqe dhe angazhim. Në përfundim të kësaj vizitës time të pestë në Shqipëri, unë jam i bindur se talenti dhe aftësia janë në vendin e duhur.

Ministria e Arsimit dhe Shkencave, së bashku me drejtorinë e saj të E-Edukimit, kanë një bërthamë të talentuar e që punon fort, një grup individësh të angazhuar për të krijuar një sistem që do t'i japë të gjithë studentëve shqiptarë një bazë solide të kompetencave të TIK-ut.

2. Analiza e nevojave dhe vlerësim i integritimit

Integrimi i TIK-ut në klasë

Aktualisht mësuesit në klasë të cilët dëshirojnë të përdorin TIK-un si pjesë e strategjisë së rregullt të tyre të mësimdhënies përballen me pengesa të ndryshme.

1. Ata duhet të marrin hua një laptop dhe projektor ose nga zyra e drejtorit të shkollës ose nga laboratorit kompjuterik.
2. Pajisjet duhet të mbarten në klasën e tyre dhe të instalohen.
3. Nëse nevojitet një DVD apo CD, ata duhet të ngarkohen. Këto aktivitete marrin kohën, e cila nuk është lirish e disponueshme në orarin e zakonshëm ditor të ngarkuar (të mbushur plot) të një mësuesi.
4. Edhe me kufizimet e kohës, shkolla tipike ka deri në katër laptopë dhe projektues. Nuk ka asnjë garanci se njëri prej tyre do të jetë i disponueshëm dhe do të punojë kur mësuesi ka nevojë për të.

Thjesht ngathtësia dhe harxhimi i kohës nga mësimdhënia janë gërshetuar duke sjellë vështirësi në integrimin e TIK-ut. Në qoftë se Shqipëria është e angazhuar me të vërtetë për integrimin e TIK-ut në mësimdhënien e përditshme, atëherë brenda katër viteve të ardhshme:

- Çdo klasës duhet të ketë një projektor të varur në tavan. Montimet në tavan sigurojnë një kënd më të mirë projektimi dhe gjithashtu japin mbrojtje e natyrshme kundër vandalizmit.
- Çdo mësues duhet të ketë laptop e tij / saj. Me gjendjen aktuale të kufizuar të shpërblimit (pagesës) të mësuesit, nuk është realiste të presësh që mësuesit t'i blejnë vetë laptopët e tyre. Sigurimi i një laptopi, me mbështetje (financiare), do të rrisë si krenarinë profesionale e mësuesit ashtu dhe do të inkurajojë integrimin e TIK-ut. Me blerjen e laptopëve në një cikël katër-vjeçar, një e katërta e stoqeve mund të rifreskohen çdo vit.
- Aktualisht ka pak mundësi për mësuesit në klasë për të bashkëvepruar me mësuesit e TIK-ut në baza të rregullta. Ai konsultim që bëhet zakonisht ndodh gjatë pushimeve për një kafe, në korridor, në drekë, apo në një kohë tjetër të shkurtër bisedash. Sigurisht është e arsyeshme të presim nga mësuesit e klasave që të mund ta gjejnë ndihmën nga "ekspertët" rezident, të cilët janë mësuesit e TIK-ut. Do të ishte mirë të gjendet një mënyrë për të siguruar kohën për këtë konsultim.

Mbi një bazë më formale ne rekomandojmë që të lihen 2 deri në 4 ditë në vit për trajnimin në-shërbim. Këto do të jenë ditë të rregullta pune që paguhen, por studentët do t'i kenë ditë pushimi nga ndjekja e mësimit. Mësuesit do të takohen për të shkëmbyer idetë pedagogjike mbi një bazë rajonale. Kohë të tilla të rregullta të programuara për mendim dhe zhvillim do të ofrojnë inkurajim për integrimin e TIK-ut dhe gjithashtu do t'u japin mundësi mësuesve për të parë se si po përparojnë kolegët e tyre. Mundësitë për ndërveprimin kolegjal janë ndoshta mjeti më i mirë i të mësuarit në dispozicion të mësuesit.

Identifikimi dhe stimulimi i studentëve të talentuar

Sipas *Strategjisë të Prerjes Tërthore mbi Shoqërinë e Informacionit*, (CISS) aktivitetet kërkimore në Shqipëri janë të kufizuara, para së gjithash për shkak të mungesës së infrastrukturës dhe burimeve të pamjaftueshme financiare. Një

numër i konsiderueshëm specialistësh kanë braktisur institucionet e tyre kërkimore shkencore dhe shumica ka emigruar. Departamentet e IT janë prekur rëndë nga "ikja e trurit". Për këtë arsye institucionet publike, hasin në vështirësi, kur vjen puna për gjetjen e specialistëve për mirëmbajtjen e përditshme të sistemeve të tyre IT.

Trajnimi i mësuesve

Siç është diskutuar më poshtë, duhet të implementohet një plan për trajnimin në vazhdimësi të mësuesve. Sugjerohet një program me dy pjesë. Një pjesë do të ketë materialet e trajnimit të instaluar në laboratorët e shkollës. Pjesa e dytë do të përbëhet prej takimeve të rregullta, në nivel rrethi, në mënyrë që kolegët të mund të mësojnë së bashku dhe të shkëmbejnë ide.

Në vizitën time të parë unë kam menduar se zgjidhja më e mirë do të ishte një bibliotekë trajnimi on-line me këkesë (on-demand). Megjithatë, kufizimet në gjerësinë e bandës e bëjnë këtë të pamundur.

Aksesi i rritur i kompjuterit

Ndërkohë që numri i kompjuterëve të shkollës është planifikuar të rritet, ka ende nevojë për aksesin e kompjuterit dhe Internetit. Kjo është veçanërisht e vërtetë jashtë Tiranës. Më poshtë ne propozojmë një plan për rritjen e aksesit. Plani, megjithatë, do të duhet të financohen në masën e 200 euro në muaj për çdo laborator.

3. Plani i veprimit për implementim.

3a. Infrastruktura Teknologjike ka nevojë për

- Laptop për çdo mësues TIK-u
- Lidhje 4MB: të përputhet me standardet ndërkombëtare
- Të mbahen laboratorët hapur: duke filluar nga viti i ardhshëm buxhetor
- Laptop dhe projektues në çdo klasë: në 2015

3b. Zhvillimi dhe shpërndarja e përmbajtjes dixhitale

Eksperimenti lojë: ka filluar tashmë.

Zgjerimi i bazuar në vlerësimin e serverit FTP: për të lejuar shkollat të shkarkojnë materialet e trajnimit për instalim laborator.

e-books (librat elektronikë): të sigurojë librat dhe aksesin bashkë. Veçanërisht e rëndësishme për studentët jashtë Tiranës.

Eksperimenti të kryhet para se të shkohet drejt planit mësimor të vetë-mbrojtur (i-safe): më i miri në dispozicion. Ofron planet aktuale të mësimin për mësuesit.

3c. Trajnim për mësuesit e TIK-ut

Studimet mbi risitë edukative në gjithë botën tregojnë se shumë iniciativa arsimore të TIK-ut në fund të fundit të dështojnë për shkak se përgatitjes së mësuesve i përkushtohen shumë pak përpjekje ose shumë pak burime. Të gjithë mësuesit duhet të rrisin trajnimin në gjuhën angleze. Nëpërmjet Korpusit të Paqes kemi organizuar 27 mësues për të ndihmuar me trajnime në anglisht. Kam folur edhe me Universitetin Epoka për ofrimin e trajnimit në gjuhën angleze.

3d. Trajnim për integrimin e teknologjisë

Unë propozoj konceptin e ditëve në-shërbim për trajnim. Mësuesit mund të shkëmbejnë idetë me njëri-tjetrin në ditët kur shkolla vazhdon, por studentët do t'i kenë ditë pushimi në mënyrë që mësuesit të mund të trajnohen. Duhet të ketë katër ditë në-shërbim për një vit akademik. Një alternativë për këtë, e sjellë gjatë takimeve me mësuesit, ishte që një pjesë e kohës së pushimeve të përdoret për trajnim.

3e. Licencat e programeve (Software)

Në shumë raste mësuesit që duan të japin mësim një aplikim të veçantë, të tillë si Photoshop apo Dreamweaver, kanë akses vetëm në atë aplikimin nëpërmjet shkarkimit të versioneve “30 ditë gjyq” (30 days trial). Rekomandohen negociata me Adobe për licencë kombëtare. Kjo gjithashtu do të lejojë mësimin Flash, i cili mund të çojë në suazën e programuesve të cilët do të jenë në dispozicion për punë të jashtë burimit.

4. Analiza e palëve të interesuara

4a. Studentët

Studentët shqiptarë janë përpara mësuesve në disa aspekte. Ata e kuptojnë rëndësinë e lojrave elektronike në kulturën tonë. Popullariteti i facebook-ut është tashmë i përhapur në të gjithë vendin, me nxënësit që fillojnë aktivitetin social në rrjet në një moshë shumë të re. Gjatë vizitave nëpër shkolla e kam vënë re që nxënësit përdorin facebook-un në laboratorë. Vetëdija dhe përparimi i studentëve është një fakt. Puna jonë është t'iu mësojmë atyre informatikën e përgjegjëshme.

4b. Mësuesit

Mësuesit e TIK-ut janë të angazhuar në mënyrë të qartë në përmirësimin profesional. Detyra jonë është t'i pajisim ata me mjetet e nevojshme. Një projekt që ka përparësi kryesore është sigurimi i një laptop për çdo mësues TIK-u. Ne duam ta kemi vënë në vend këtë deri në fillim të 2011. Kjo do të ishte një mënyrë shumë efektive për rritjen e qëndrimit profesional dhe gjithashtu rritjen e pritshmërive të performancës. Ai do të tregojë se ministria është serioze dhe e angazhuar në lidhje me përmirësimin dhe integrimin e TIK-ve.

4c. Administratorët

Administratorët duhet të jenë në detyrë, sidomos për planin tonë për të mbajtur laboratorët kompjuterike të hapur gjatë pasditeve vonë në ditët e javës dhe të shtunave. Diskutimet e mia me drejtorët e shkollave kanë treguar se ata e njohin nevojën për më shumë orë të tjera, përveç atyre në programe. Ata janë, megjithatë, edhe realistë që kjo do të kërkojë rritjen e financimit për zbatimin e këtyre programeve.

4d. Prindërit

Studiuesit arsimorë luftojnë për të izoluar faktorët që kontribuojnë në krijimin e një shkolle të suksesshme. Paraja, godina fizike, madhësia e klasës, integrimi i teknologjisë, stili i mësimdhënies dhe qasje me detyrat e shtëpisë janë disa nga faktorët që janë propozuar. Megjithatë të gjithë faktorët e mësipërm janë të rëndësishëm, i vetmi që, padyshim, ka treguar ndikimin e vet në cilësinë e arsimit është përfshirja e prindërve.

Shqipëria është me fat që ka një kulturë kombëtare që vlerëson arsimin. Prindërit janë një burim me të cilin mund të kontaktohet. Ne mund të fillojmë duke rritur numrin e herëve kur këshillat e prindërve takohen gjatë vitit. Meqë është vendosur një politikë kombëtare për ta çuar kontrollin poshtë në nivelin lokal, prindërit duhet ta dinë se ata kanë fuqinë për të përmirësuar edukimin e fëmijëve të tyre.

4e. Shoqëria

Së fundi është vetë Shqipëria ajo që do të jetë përfituesi kryesor i programit përmirësues të TIK-ut. Vendi duhet të mendojë për veten si udhëheqës, si një shoqëri në zhvillim me aftësi të jashtëzakonshme. Një hap në këtë drejtim është të identifikohen dhe të rriten talentet e studentëve tanë më të mirë dhe të shkëlqyer. Ky program do të sigurojë shkencëtarët, matematikanët, programuesit, fizikantët, ekonomistët dhe udhëheqësit e tjerë intelektualë për të cilët ka nevojë Shqipëria. Gjithashtu, duke përmirësuar të gjitha arsimet TIK dhe integrimet e TIK-ut , aftësitë e përgjithshme dhe vetëdija në Shqipëri do të përmirësohen ndjeshëm.

5a. Curriculum: klasa e tretë

Përshkrimi i vitit: Hyrje themelore në kompjuter dhe rrjete.

Tema e Programit: Në këtë vit njohje studentët do të mësojnë të lidhen me kompjuterin si një makinë që mund të rrisë cilësinë e jetës së tyre. Ata duhet të kuptojnë si fuqinë ashtu dhe rreziqet e informatikes. Studentët gjithashtu do të zhvillojnë aftësitë e domosdoshme për përkujdesje dhe mirëmbajtje të rregullt.

Standardet dhe rezultatet që priten:

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Futja e të dhënave	Artikull të dhënash	Kuptojnë kompjuterin si fletë bosh që mund të pranojë dhe të procesojë të dhëna
	Tastierë	Shohin kompjuterin elektronik, si pjesë e zhvillimit historik në ruajtjen e informacionit, llogaritje, dhe korrigjim
Hardware	Funksioni themelor i kompjuterit si makinë	Bëjnë dallimin në mes pajisjeve input , ekranit dhe kujtesës
Internet	Rrjeti	Kapin Internetin si rrjet i rrjeteve
Shkrimi e leximi i informacioneve	Zhvillon përkufizimin e informacionit	Dallojnë midis informacionit dhe mendimit
	Çfarë është një kërkim?	Formatojnë pyetje themelore për kërkim
Siguri	Komunitetit	Kuptojnë Internetin si një komunitet në mbarë botën, që ka si njerëz të mirë ashtu dhe të këqij që jetojnë në të.

Njohuri dhe aftësi specifike:

Studentët mund të	Studentët përdorin
Krijojnë informacion	Detyra për krijim informacioni të shkruara me dorë
Magazinojnë informacione	Kartela / letër për të krijuar sistem jo-dixhital magazinimi
Diskutojnë historinë e magazinimit të të dhënave dhe të llogaritjes	Numëror apo mekanizma të tjera historike të llogaritjes / magazinimit.
Kapin gjerësinë e Internetit	Glob ose hartë të botës për të shpjeguar se si në interneti është kudo

Mbarimi i detyrave të përmbushjes vjetore:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Identifikim informacion	Studenti do të shikojë listën e artikujve dhe do të identifikojë se cilat nga këto kënaqin përkufizimin e informacionit
Identifikim i pjesëve të kompjuterit	Identifikon saktë pjesët e ndryshme të një sistemi kompjuteri. Shpjegon funksionin e çdo pjese.
Të kuptuarit e rrjetit	Vizaton ilustrimin dhe modelin e komunikimit klient-server
Interneti si rrjet i rrjeteve	Shpjegime të shkruara të asaj çka është një rrjet. Demonstrimi i të kuptuarit të internetit si rrjeti i miliona e rrjeteve të tjera.

5b. Programi mësimor: Klasa e katërt

Përshkrimi i vitit: Ndërtuar mbi konceptet e prezantuar në klasën e tretë. Studentët do të kenë nevojë për ca kohë për të punuar me duart. Kjo mund të jepet nga mësuesit të cilët japin ushtrime që do të kryhen në laboratorët e kompjuterave me orar pune të zgjatur. Studentët do të mësojnë në lidhje me hapjen, ruajtjen dhe mbylljen e skedarëve. Përdoret një editor teksti për të zhvilluar aftësitë në tastierë. Prezantohet nocioni i resë. Fillon të kuptuarit e dosjeve web. Ideja e përgjithshme këtu është që të integrohen në procesin e të mësuarit në mënyrë që konceptet hardware dhe software të përzihen dhe të punojnë së bashku.

Tema e Programit: Fuqizimi. Studentët kuptojnë se ata janë në krye të krijimit të informacionit ashtu edhe të mënyrës së sjelljes online. Më tej, ata fillojnë të mësojnë aftësi të reja për të përdorur këtë pushtet me mençuri.

Standardet dhe rezultatet që priten:

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Futja e të dhënave	Redaktimi i të dhënave	Bëhen të aftë në menaxhimin e skedarëve të përgjithshëm.
	Aftësim në tastierë	Fusin tekst me saktësi
Kompjuteri	Hardueri dhe softueri	Bëjnë të qarta dallimet midis aplikimeve, hardwerit dhe skedarëve.
Interneti	Interneti dhe World Wide Web (www) (Rrjeti Mbarë Botëror)	Zbulojnë se World Wide Web (www) është vetëm një pjesë e shumë mundësive që mundësohen nga Interneti
Informacioni letrar	Informacion i besueshëm	Shohin World Wide Web (www) si kazani më i madh i plehrave për informacionet e këqija që është krijuar ndonjëherë.

	Maturia	Mësojnë bazat e asaj që përbën informacion të besueshëm
Siguria	Bashkësia	Nëse Interneti është një bashkësi e madhe botërore me njerëz të mirë dhe të këqij, si fillon një person të kujdeset për veten e tij.

Njohuri dhe aftësi specifike:

Studentët mund të	Studentët përdorin
Përdorin tastierën me vendosje të përshtatshme të duarve	Kopjen e tekstit të dhënë nga mësuesi për ta lexuar kur janë duke shtypur
Krijojnë një skedar	Hapin një skedë të re me një editor teksti
Emërtojnë skedar	Përdorin camelCasing si skedë profesionale në një marrëveshjeje emërtimi
Ruajnë skedar	Shfrytëzon "save" (ruaj) dhe "save as" (ruaj si) për të vendosur skedar në hard drive
Mbyllin skedar	Mbyllje skedarësh për të ruajtur kartelën në desktop
Identifikojnë taste të veçantë	Artikulojnë e funksionet e tasteve të tillë si "Ctrl", "tab", "esc" dhe komandat e tjera të veçanta

Identifikojnë një aplikim	Përmendin llojet dhe qëllimet e zakonshme të aplikimit
Kuptojnë konceptin e burimit	Përmendin shembuj të informacionit të dyshimta
Tregohen të kujdesshëm nga rreziqet online (në linjë)	Jepni shembuj të sjelljeve të papërshtatshme online (në linjë)

Mbarimi i detyrave të performancës vjetore:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Krijimi i skedarëve	Duke përdorur tekstin e dhënë nga mësuesi, nxënësi do të shtypë skedarin në një editor teksti, emërtojë me camelCasing, pastaj do të ruajë skedarin. Studenti do të gjejë skedarin dhe do ta ri-hapë.
Shkrimi me tastierë	Kur të tregohen fotot e tasteve me funksion individual, studenti do të përshkruaj aftësitë e secilit tast.
Të qenit i informuar mbi aplikimet	Studenti do të shpjegojë se pse një aplikim është një lloj i veçantë i "software", do të identifikojë se ku qëndron aplikimi dhe të përshkruajnë një editor teksti si një lloj i veçantë i aplikimit.
Ç'është World Wide Web (www)	Studenti do të japë përshkrim me shkrim të "World Wide Web" (www). Studenti do të shpjegojë se pse u krijua

	dhe detajojë lidhjen e tij me internetin.
Informacioni i keq i arritshëm	Ofrojnë shpjegim me shkrim se pse informacioni i keq është kaq i kapshëm në World Wide Web (www). Studenti do të sigurojë të paktën dy mënyra për identifikimin e informacionit që ka të ngjarë të jetë i besueshëm.
Identifikimi i mënyrës së sjelljes së rrezikshme	Studenti do të demonstrojë të kuptuarit e pse "askush nuk e di që ju jeni një qen në internet." Studenti do të përmendë tre sjellje të rrezikshme në internet që duhen shmangur.

5c. Programi mësimor: Klasa e pestë

Përshkrimi i vitit: Klasa pestë do të jetë një vit më shumë për t'u marrë me editor teksti. Ai / ajo do të fitojë pushtet përmes përdorimit të aftësive më të avancuara, duke shtruar rrugën për kalimin tek një përpunues teksti në klasën e gjashtë.

Tema e Programit: Fitimi i thellësisë të të kuptuarit. Ky është viti i fundit para se të arrihet koha laboratorike e rregullt. Shfrytëzimi i koncepteve, të cilat studenti do t'i ndërtojë në vitin pasardhës, për të nisur të kuptojë kompleksitetin e mëtejshëm të seksioneve TIK të tilla si World Wide Web, magazinimi i të dhënave dhe rikthim, kurthet e sjelljes online

Standardet dhe rezultatet që priten:

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Futja e të dhënave	Redaktimi i të dhënave	Jenë të zotë për krijimin dhe ruajtjen e skedarit, nxënësit tani do të redaktojnë, kontrollojnë gabimet ortografike, vendosin vijën ndarëse dhe krijojnë paragrafët
	Aftësim në tastierë	Përdorin komandat me përzgjedhje për të futur mundësi të zgjeruara në tastierë të tilla si simbole matematikore, thekse dhe karaktere të veçantë
Kompjuter	Kujtesa	Mësojnë kuptimin e kujtesës si të dhëna të koduara bazuar në sistemin binar të magazinimit
Interneti	Web file/web site skedarë rrjeti/ vendndodhje rrjeti	Kapë konceptin e një web site si një grumbull dosjesh individuale. Kuptojnë strukturën URL
Shkrimi dhe leximi i informacionit	Kërkimi i strategjisë motor	Duke përdorur Google si shembull, shpjegojnë se si të kuadrojnë një kërkim për lidhje.

Siguria	Rreziku i lundrimit të pambikëqyrur	Theksohet roli i besimit në përdorimin e Rrjetit. Përfshijnë prindërit në mbikëqyrjen e sjelljes së fëmijës. Mësohen fëmijët të këshillohen me një të rritur kur ndodh një sjellje të diskutueshme
---------	-------------------------------------	--

Njohuri dhe aftësi specifike:

Studentët mund të	Studentët përdorin
Përdorin aftësi të avancuar në redaktimin e tekstit	Kontroll drejtshkrimor-Spell checker kryeradhë në paragraf (paragraph indent) apo hapësirë të rritur në mes paragrafëve (increased space), mbështjellje fjale, (Word Wrap).
Kuptojnë kufijtë e (spell checker) kontrollit drejtshkrimor	Aftësitë e veta në korrektim kornizash për redaktim të mëtejshëm të dokumentit, pasi ai është kontrolluar nga ana e drejtshkrimit
Mësojnë vendin dhe përdorimin e tasteve të veçantë	Komandën me zgjedhje për të identifikuar vendin e tasteve të veçantë për futje në dokumentet e tyre.
Administrojnë skedat	Skeda dhe dosje strehë (nested folders) për të krijuar nivele të magazinimit për praktikë organizimi më të mirë.

Kuptojnë ndryshimin midis një a web site dhe një web file	Shembuj nga mësuesi duke treguar një web site si një grumbull të skedarëve individuale. Konceptin e një home page (faqe shtëpi) që është shpjeguar si mënyrë për të lidhur një site (vendndodhje) në një emër domain (territor).
Si të përdorin site të rrjetit shoqëror	Kuptimin e rrjetit social për të shmangur rreziqet e rënies në grackë nëpërmjet nxjerrjes në shesh të informacioneve të ndjeshme ose të kontaktit me individë të neveritshëm.

Mbarimi i detyrave të performancës vjetore

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Redaktim i avancuar teksti	Duke përdorur një dokument origjinal mbushur me gabime që i jepet nga mësuesi, nxënësi së pari do të përdorë spell checker, pastaj ai/ajo do ta lexojë vetë dokumentin për të krijuar pjesë plotësisht të redaktuar për t'ia kthyer mësuesit.
Përdorimi kompleks i tastierës	Një dokument me karaktere të veçanta do të jepet nga mësuesi. Studenti pastaj do ta rikrijonë dokumentin duke përdorur njohuritë e tij / saj në tastierë.
	Studenti do të krijojë me shkrim dokumentin duke shpjeguar se si të

Kuptimi i kujtesës	dhënat e shkojnë prej goditjes së tasteve në kujtesën e kompjuterit.
Administrimi i skedarëve	Mësuesi do t'u japë studentëve një grup skedarësh tekst me udhëzimet mbi nivelet e magazinimit dhe mbi dosjet që bashkohen. Studenti do të krijojë dhe emërtojë seritë e skedarëve strehues (nested folders) si sistem ruajtjeje dhe rikthimi.
Web file dhe web site	Mësuesi do të japë një seri URL-sh. Studenti do të kuptojë çdo URL, duke shpjeguar kuptimin e strukturës së web site.
Rreziqet e rrjetit shoqëror	Mësuesi do të japë seri sjelljesh online të rrjetit social. Studenti do të shpjegojë, me shkrim, për çdo sjellje, pse ajo është apo nuk është e rrezikshme.

5d. Programi mësimor: Klasa e gjashtë

Përshkrimi i vitit: Ky është një vit bazë. Për herë të parë studentët do të kenë kohë të rregullt në program për laborator kompjuteri. Më parë udhëzimet e TIK-ut u fokusuan mbi konceptet dhe udhëzimet në klasë. Tashmë programi kthehet drejt një strukture më “punë me dorë”. Në klasën e gjashtë ne prezantojmë konceptin e një përpunuesi fjalësh “word processor”. Gjithashtu studentët kanë përvoja të rregullta me World Wide Web dhe rrjetin shoqëror.

Tema e programit: Për shkak se ky dotë jetë një vit me kohë të rregullt laboratorike, tema e vitit do të jetë vënia në praktikë konceptet të cilat I kanë diskutuar në klasë. Për më tepër studentët do të kompletojnë një seri projektsh “punë me dorë” të projektuar për të vënë teorinë në praktikë.

Standardet dhe rezultatet që priten:

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Word processing Përpunuesi i fjalëve	Microsoft Word 2007	Krijojnë një skedar dhe bëjnë formatimin bazë. Emërtojnë dhe ruajnë një skedar.
	Files - Skedarët	Kuptojnë rëndësinë e zgjatimit (extension) të skedareve si emërues (denominator). Mësojnë gjithashtu bazën e sintaksës si mënyrë për t'i dhënë nivele informacioni kompjuterit.
	Alternimi i tipeve të zënies së të dhënave	Plotësojnë tipe të tjerë të kapjes së të dhënave (data capture) veç futjes me tastierë.
Interneti	Struktura e Interneti	Skicojnë strukturën bazë të internetit.
		Analizojë kërkimin e rezultateve të motorit për

Shkrimi dhe leximi I informacionit	Kërkimi i rezultateve të motorit.	të bërë dallimin mes rangjeve të kërkimit të fituar me pagesë. Kuptojnë komponentët e një kërkimi të përputhur.
Siguria	Facebook organizimi i sigurisë	Studiojnë Facebook-un si shembull i ngatërimit dhe turbullimit në përpjekje për të mbrojtur privatësinë. Përgjithësisht marrin parasysh çështjen e fshehtësisë në rrjet.
Pronësia intelektuale	Attribution Veshje (Cilësim)	Japin veshje (attribution) për çdo fjale, figure apo ideje të cilat janë huazuar nga çfarëdolloj burimi jashtë vetes.

Njohuri dhe aftësi specifike:

Studentët mund të	Studentët përdorin
Krijojnë një skedar me përpunues fjale	Microsoft word 2007 për të hapur një dosje. Futjen e teksit dhe përdorin paragrafet dhe shkronjat bazë. Kontrollin e faqes së shtypur, vijës, hapësirës, hapësirave anash fletës (margins) dhe kryeradhës në paragraph.

Modifikimi i skedarëve me përpunues fjalësh	Basic tools for, inserting bold and italic formatting, changing and margins Mjetet bazë për (spell checking) kontrollin e drejtshkrimit, korrektorit të kornizës (proofreading), futjes së formatimit të pjerrët dhe të nxirë, ndryshimin e faqes së shtypur (typefaces) dhe hapësirave anash fletës(margins).
Përdorimi i pikës në sintaksë për zgjatimin e skedarëve.	.doc për versionet e mëparshme të Word-it dhe.docx për Word 2007. Studentët kuptojnë se zgjatja e skedarëve tregon formatin e kompjuterit për magazinimin dhe tërheqjen e skedarëve.
Futja e të dhënave nga burimet e jashtme	Komandat kopjo “Copy” dhe ngjit “paste” për të çuar një tekst nga Interneti në një përpunues fjale.
Plotësimi i llojeve të tjera të zënies së të dhënave (data capture) veç futjes nga tastiera.	Komanda Paste Special (ngjitje speciale) për të ruajtur futjet si tekst të paformatuar dhe heqja e kodimit web
Pronësia intelektuale	Marrja URL për veshje burimi çdo teksti të importuar nga Web-i.
Si punon struktura e Internetit	Koncepti i klientit, serverit, dhe itinerarin për të kuptuar se si depozitohet, kërkohet dhe dërgohet përmes Internetit.
Si punon World Wide Web. (www)	I Internetit si harduer dhe World Wide Web si softuer. Përdorimi i etiketave HTML për të koduar faqen bazë web të titullit dhe tekstit. Kuptimin shfletuesit

	(browser) si softuer lokal i cili lejon paraqitjen e dokumentit të koduar me HTML.
--	--

Mbarimi I detyrave të performancës së vitit:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Krijimi i skedarëve të përpunuesit të fjalës	Studentit do t'i jepet një skedar tekst. Skedari duhet të kopjohet dhe ngjitet në një document të ri Word. Skedari pastaj duhet të formatohet duke përdorur specifikimet e dhëna nga mësuesi.
Redaktimi i skedarëve me përpunues fjale	Studenti do të marrë skedarin eksistues dhe do të redaktojë shtypshkrimin dhe formatimin bashkë, sipas kërkesës së mësuesit.
Futja e tekstit të atribuar (veshur) në një skedar përpunues fjale.	Studenti do të shkojë në Web, kopjojë dhe ngjitet tekst. Teksti do të shqitet nga formatimi rrjet, pastaj do të futet në një dokument Word 2007. Studenti do të japë atributin (veshjen) e burimit për tekstin që është kopjuar.
Të kuptohen të drejtat bazë të pronësisë intelektuale.	Studenti do të shkruajë një esë me temë "Pse është e gabuar të blesh CD kontrabandë"

Formatimi bazë HTML	Me një skedar tekst të dhënë nga mësuesi studenti do të krijojë një tekst bazë HTML vetëm document që hapet lokalisht në shfletuesin (browser) e tij/saj të rrjetit.
---------------------	--

5e. Programi mësimor: Klasa e shtatë

Përshkrimi I vitit : Duke pasë zgjeruar orët tona laboratorike qysh në klasën e gjashtë , gjatë këtij viti ne punojmë mbi aftësitë bazë. Ne iu kërkojmë studentëve të shtrijnë, thellojnë të kuptuarit e tyre dhe të përdorin aftësinë e tyre krijuese e tyre për të krijuar detyra nga mësuesit e rregullt të klasave.

Tema e programit: Tema e këtij viti është komunikimi i qartë.

Standartet dhe rezultatet e pritura

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Përpunimi i fjalës	Lexueshmëria	Mësojnë historinë bazë të shtypshkrimit duke përfshirë qëllimin e shriftit dhe pse u sfiduan në fillimet e shek.20-të. Studenti do të bëjë dallimin mes shtypshkrimit me shrift dhe pa shrift. Kuptojë dallimin mes përgatitjes së dokumentit për rezultate dixhitale dhe

		printimi.
	Redaktimi i dokumentit	Përdorin menu dhe komanda për të ripunuar përmbajtjen dhe strukturën e dokumentit.
Aftësitë e komunikimit	PowerPoint bazë	Krijojnë prezantim PowerPonit vetëm me tekst me përmbajtje që vetë zhvillohet.
Hardware	Data entry-Hyrje e të dhënave	Eksperimentojnë me hyrje shtesë të dhënash duke përfshirë import skedarësh, shkarkim figurash të fotografive nga kamera dhe skedarë PDF.
Interneti	Vazhdon zhvillimi HTML	Përparojnë nga faqja e thjeshtë në përfshirjen e tre niveleve të kokës, (headers) këputjes të paragrafit, formatim në kontur, krijimit të titullit të faqes dhe lidhjes (linking)
Shkrimi dhe leximi i informacionit	Përfshirja e burimit të jashtëm	Demostrojë përdorim të përshtatshëm të të dhënave dhe citimeve në një document kërkimi

Siguria	Viruset	Kuptojë natyrën dhe rrezikun e viruseve të kompjuterit.
Pronësia Intelektuale	Veshja (attribution) e burimit	Zhvillojë respekt për idetë e të tjerëve. Përdorë veshjen cilësuese (attribution) për t'i dhënë besim burimeve të jashtme brenda një dokumenti.

Njohuri dhe aftësi të veçanta:

Studentët mund	Studentët përdorin
Bëjnë ndryshime sistematike në një document përpunimi fjale	Komandat gjej dhe zëvendëso; (Find, replace); organo faqen (page setup); menunë rrëzo formatin (Format drop-down); kontrollo gërmëzim, gramatikë (spelling and grammar) dhe mjetet për viza të ndërprera. (hyphenation tools);
Të kuptojnë standartet bazë të shkrim-leximit tipografik	Bibliotekën dhe historinë e shtypjes për të eksperimentuar me zgjedhje grafike.
Duke punuar me detyra nga mësuesit e rregullt të klasave, nxënësit do të krijojnë prezantime origjinale grafike të bazuara në tekst.	Powerpoint për të krijuar si slides (rrëshqitës) ashtu dhe handouts (shënime të shtypura).

Administrojnë importin dhe eksportin e të dhënave nëpërmjet manipulimit dhe shndërrimit të skedarëve.	Duke përdorur skedarët ekzistues të përpunuesit të fjalës studentët do të importojnë, figura fotosh të shkarkuar nga kamerat, dhe krijojnë skedarë PDF. Të njëjtat shprehje do të aplikohen më vonë për tipe të tjerë skedarësh, të tillë si Excel and PowerPoint
Ndërto një website të vogël, të lidhur.	Krijon një website me lidhje, arkitra dhe lundrim (links, headings and navigation). Kjo mund të bëhet duke përdorur një kopje ekzistuese ose duke punuar bashkë me mësuesin e klasës për të bërë kërkimin që më pas aplikohet në projektin e zhvillimit të rrjetit.
Viruset e kompjuterit	Studenti do të kuptojë se ç'është virusi, si shpërndahet dhe se si të mbrohet kundër viruseve. Studentët do të zbatojnë programet e mbrojtjes kundër viruseve në kompjuterë lokalë.

Mbarimi i detyrave të performancës së vitit:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
	Duke përdorur dokumentin e dhënë nga mësuesi studenti do të kontrollojë drejtshkrimin, përmirësojë ndarjen e fjalëve me viza ndarëse (hyphenation),

Rishiko dokumentin Word ekzistues	ndryshojë hapësirën mes vizave, justifikimin, hapësirat në fillim dhe në fund të paragrafit, drejtuesin (leading), dhe madhësinë e shtypit
Prezantimi PowerPoint	Studenti do të prezantojë para klasë një prezantim vetëm-tekst të PowerPoint. Studenti do të tregojë parimin e përdorimit me kursim të fjalëve. Studenti do t'u japë dëgjuesve një prospekt të shkruar me dorë që ta marrin me vete.
Tipografia - Shtypshkrimi	Studenti do të identifikojë shkrime bazë të shtypit me shrift dhe pa shrift. Studenti do të tregojë gjithashtu njohuritë mbi dallimin mes paraqitjes dixhitale dhe tipografisë së printuar. Studenti do të tregojë dituritë që ka në përdorimin e shkrimit me shkronja të zeza dhe tipin e pjerrët
Importi dhe eksporti i të dhënave	Studentët do të kuptojnë se të dhënat mund të importohen në një skedar me disa mënyra. Ata e tregojnë këtë duke futur skedarë dhe figura grafike të jashtme. Ata gjithashtu do të krijojnë skedarë PDF (që vetëm lexohen) për eksport.
Krijimi i website	Duke përdorur një objekt detyrë nga klasa e rregullt, studenti do të ndërtojë

	tre apo katër faqe site të cilat mund të happen lokalisht në shpalosësin (browser) e desktopit.
Shkrimi e leximi i informacionit dhe cilësimi (atributi)	Bazuar në një temë të dhënë nga mësuesi i rregullt i klasës, studenti do të nxjerrë përfundime të ilustruara me prova eksperte specifike. Studenti do të japë cilësim (atribut) në formë kllapash.

5f. Programi mësimor: klasa e tetë

Përshkrimi i vitit: Studentët do të zgjerojnë njohuritë e tyre nëpërmjet përzierjes tekst dhe grafikë, kupimit të parimeve të komunikimit dhe eksplorimit të thellësisë së aplikimit.

Tema e programit: Sofistikimi përmes aftësive përzierëse.

Standarte dhe rezultate të pritura:

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Përpunimi i fjalës	Lexueshmëria	Përdorë mësimet bazë të teorisë së mësimit njohës ashtu siç ajo aplikohet në përpunuesin e fjalës. Qëllimi është të rrisë lëzueshmërinë e dokumentit përgjatë strukturës së faqes.
	Pregatitja e dokumentit	Lëvizë përtj formatimit të tekstit drejt elementëve më të sofistikuar të dokumentit
Hardware	Të dhënave me tepri	Kapë konceptin bazë të magazinimit të të dhënave dhe magnetizmin. Të krijojë strategji për të krijuar kopje rezervë. (backup)

Interneti	Ndërtimi bazë i website	Kuptojë konceptin e meta-data; krijojë strukturën bazë të lidhjes (link structure) dhe shiritin e lundrimit (navigation bar).
Zotësitë komunikuese	Përzierje teksti dhe grafikësh	Përdorë mundësitë grafike të Power Point për të zmadhuar prezantimin e tekstit.
Shkrimi dhe leximi i informacionit	E-mail – Posta elektronike	Shohë e-mailin si aplikim bazë i Internetit. Kuptojnë si punon serveri i e-mailit dhe kufijtë e fshehtësisë. Ta lidhë me studimin e kujtesës së kompjuterit dhe magazinimin

Njohuri dhe zotësi specifike:

Studentët mund	Studentët përdorin
Formatojnë shtypshkrimin dhe faqen sipas standarteve të lexueshmërisë	Microsoft Word 2007 për të krijuar dokumenta të lexueshëm duke i kushtuar vëmendje hapësirave të bardha mes vizave dhe rreth paragrafëve;(kerning, ragged right versus justified;) ; vizave të ndërprera; hapësirë para dhe pas.

Aplikojnë elemente grafikë për të shtuar sofistikim dhe fleksibilitet	Përdor komandat dhe veglat të tilla si Ngjitje Speciale (Paste Special), Ndërprit faqen (Page Break), tabela, plumbime dhe numërim (bullets and numbering), bordura dhe ngjyrosje me të errët aty ku është e nevojshme (borders and shading) për t'i shtuar dokumentit fleksibilitet dhe sofistikim.
Formulojnë dhe ekzekutojnë strategji për back-up (kopje rezervë) të dhënash	USB dhe Google Doc për të back-up (kopje rezervë) projekteve aktuale dhe magazinonë projekte të përfunduara.
Krijojnë website bazë	HTML për të formatuar dhe lidhur web site të vegjël.
Krijojnë prezantime të mundësuar me grafikë	PowerPoint për të shkuar përtej vetëm-tekstit. Eksplorojnë mundësitë, por gjithashtu kuptojnë se shumë këmbana dhe bilbila (gjëra të kota) do ta largojnë nga qëllimet e prezantimit.
Shpjegojnë strukturën themelore të Internet, e-mail	Internet e-mail në mënyrë të mirëinformuar

Mbarimi i detyrave të performancës së vitit:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Përmirësim përpunimit të fjalës në	Duke përdorur dokument të dhënë nga mësuesi, studentët do ta përmirësojnë dokumentin duke treguar lehtësirat me

dokument	Paste Special, Page Break, tables, bullets and numbering, and borders dhe shading (shih më lart)
Krijimi i Web site	Studentët do të përdorin titujt e faqeve, përshkrimin dhe xxxxxxxx meta etiketë si mjet për të kuptuar lidhjen mes sitedhe motorit të kërkimit. Studenti do të mësojë edhe rregullat e lundrimit, fusë lidhjet (links) dhe ndërtojë shiritin e lundrimit (navigation bar).
Prezantim komunikimi grafik	Studentët do të krijojnë një prezantim PowerPoint që kombinon mundësitë tekst dhe grafik. Studentët do të ngrihen dhe do t'ia u prezantojnë këtë prezantim shokëve të klasës.
Struktura E-mail	Studenti do të krijojë diagramë duke shpjeguar mënyrën se si një e-mail udhëton nga kompjuteri i tij/saj tek marrësi.

5g. Programi mësimor: klasa e nëntë

Përshkrimi i vitit: Ndoshta aspekti më i rëndësishëm i klasës së nëntë është hyrja në Excel. Ky program është bërë i fuqishëm dhe i përhapur në mbarë botën. Zotërimi i Excelit është çelës i rëndësishëm në suksesin profesional dhe të biznesit. Klasa e nëntë shfrytëzon laboratorët e tre viteve të mëparshme:

studentët janë gati të kalojnë në grafikë dhe në një kuptim më të thellë të funksionit të Internetit.

Tema e programit: Përdorimi I njohurive TIK në mënyrë të mënçur për të strukturuar skedarë dhe dokumenta për komunikim maksimal dhe fleksibilitet.

Standardte dhe rezultate të pritura:

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Pregatitja e dokumentit	Parimet e grafikëve në dokumentet e përpunimit të fjalës	Studiojnë formate skedarësh për grafikë
Pronësia intelektuale	Burimi referencës	Siguronë një burim për secilin skedar të huazuar nga World Wide Web (www) apo nga çdo burim tjetër
Internet	Mundësia E-mail	Lëvizin përtej dërgesave të thjeshta të mesazheve tekst.
Siguria online	Rrjeti shoqëror	Eksplorojnë përdorimin dhe rreziqet e punës në rrjet shoqëror.
Zhvillimi Web	Hyrje në Dreamweaver CS5	Mësojnë se si aplikimet mund të thjeshtojnë, standartizojnë dhe kontrollojnë zhvillimin e rrjetit.

World Wide Web (www)	Puna në rrjet shoqëror	Eksplorojnë sitet ekzistuese, gjejnë të tjera të reja.
Çarçafi (tabaku) elektronik. - Electronic spreadsheet	Excel	Kuptojnë funksionet bazë të çarçafit (spreadsheet)

Njohuri dhe zotësi specifike:

Studentët mund	Studentët përdorin
Importojnë dhe krijojnë skedarë grafikë	Kuptimin se përdorimi cilit çarçaf (spreadsheet) është i përshtatshëm për formatet .jpg, .gif, .png file
Internet e-mail	Attachments, (kapjet), mail lists (listat e postës), reply (përgjigju), reply to all (përgjigju të gjithëve), cc. Netiquette (Etiketa) për komunikim e-mail me politesë. Përforcojnë të kuptuarit e strukturës së Internet e-mail.
Zhvillojnë Web-in	Dreamweaver CS5 për të krijuar faqe web me headers (arkitrarë), columns kollona, photographs (fotografi), and typographic control (kontroll shtypi)
	Duke përdorur Facebook-un si fillim, studenti do të eksplorojë site të tjera

Punojnë në rrjet shoqëror	rrjetesh shoqërore të tilla si Twitter, Flickr dhe Tumblr.
Hapin dhe krijojnë një çarçaf elektronik (spreadsheet)	Excelin për të krijuar një çarçaf (spreadsheet) të bazuar në kollona dhe radhë. Kupton conceptin e qelizës. Mëson pse përdoret referimi tek qeliza në vend të vlerave. Bën formatim bazë dhe tipografik. Mëson mënyra të ndryshme për të shfaqur të dhëna.

Mbarimi i detyrave të performancës së vitit:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Përdor njohuri përpunimi fjale për të implementuar stilin vetjak	Shkruan një ese rreth një pjese të jetës personale të studentit. Përdor një faqe me shrift për titujt dhe nëntitujt, një faqe pa shrift për tekstin. Aplikon leading (drejtues), paragraph spacing (hapwsirat nw paragraph), and page setup margins (organizimi nëfaqe i hapësirave anash fletës) and justification (justifikimi) sipas standarteve të mësuara të lexueshmërisë. Në ese përfshihet seksioni që shpjegon zgjedhjen e faqes së shtypur.
	Studenti do të krijojë dhe dërgojë një mesazh e-mail që l shkon një liste,

Administron komunikimin e-mail	përfshi një cc dhe shfrytëzon Netiquetten e përshtashme. Studenti do të shpjegojë gjithashtu pse madhësia e skedarit të kapur (attached) është ajo e duhura për strukturën e Internet e-mailit.
Web faqe	Studenti do të krijojë faqe web me arkitrarë, kollona, fotodhe kontroll tipografik (headers, columns, photographs, and typographic control). Studenti do të kërkojë tema më vete dhe përfshijë atribut për burimet.
Raporti PowerPoint mbi rrjetin shoqëror	Studenti do të gjejë një site rrjeti shoqëror të padiskutuar në klasë, krijojë dhe japë një prezantim PowerPoint mbi sajtin.
Excel spreadsheet (Çarçafi Excel)	Duke punuar me një temë të përcaktuar nga mësuesi, studenti do të kërkojë dhe gjejë të dhëna, Këto të dhëna pastaj do të përodren për të krijuar një çarçaf (spreadsheet) bazë të formatuar në Excel.

5h. Programi mësimor: klasa e dhjetë

Përshkrimi i vitit: Studenti do të fillojë të shkruajë formula dhe të kuptojë funksionet në Excel. Ata do të mësojnë bazat mbi komunikimin grafik përmes

krijimit të grafikëve dhe tabelave mbështetur mbi të dhëna. Kjo do të çojë tek integrimi meqë dokumentet Excel janë importuar në prezantimet PowerPoint dhe dokumentat Word..

Tema e programit: Fuqia dhe integrimi

Standartet dhe rezultatet e pritura:

Qëllimet	Standartet	Studentët do të...
Grafikë dhe tabela	Excel 2007	Studiojnë lloje të ndryshmetabelash dhe grafikësh të përdorshëm në Excel
Çarçafët elektronikë (spreadsheets)	Excel 2007	Eksplorojnë fuqinë e Excel-it duke krijuar formula dhe përdorur funksionet bazë
Interneti	Motori i kërkimit	Kuptojë natyrën e kërkimit algoritmë. Ndërtojnë dhe modifikojnë kërkimet për të përmirësuar rezultatet.
Komunikimi	Komunikimi i kuptimit të informacionit në mënyrë grafike.	Importimi i tabelës Excel në prezantimin me rrëshqitës (slide).
Organizimi i documentit	Administrimi i dokumentave Word 2007	Shtojnë seksion dhe udhëzim lexueshmërie në një dokument me përpunim fjale më të

		madh.
Zhvillimi Web	Deamweaver CS5	Krijojnë një site shumë-faqësh me faqe link dhe shirita lundrimi (navigation bars). Kuptojnë skicimin e faqes shtëpi (home page) dhe funksionaliteti.

Njohuri dhe zotësi specifike:

Studentët mund të	Studentët përdorin
Shfaqin të dhëna për prezantime	PowerPoint për tu lidhur me home page të krijuar në Excel.
Krijojnë tabakë (spreadsheet) llogaritës në Excel	Excel për të kuptuar qelizat e referencës absolute dhe relative, krijimin e formulave dhe përdorimin e funksioneve bazë.
Krijojnë dhe modifikojnë skedarë grafikë	Veglat në Microsoft Word për të qethur, ndryshuar ngjyrat dhe tonalitetet, rrotulluar dhe pjerrësuar objektet. Studentët do të aftësohen në përdorimin e shiritit të veglave të vizatimit të Wordit (Word drawing toolbar).
Organizojnë një dokument të madh me	Microsoft Word për të organizuar dokumenta në seksione, krijuar një

përpunues fjale	tabelë të përmbatjes, përdorin arkitra dhe themel mbi faqe, shkrujnë stile për t'i aplikuar gjatë krijimit dhe korrigjimit të dokumentit
Sigurojnë cilësimin (atributin)e duhur	Format të dhënë nga mësuesi, studenti do të përdorë standartin e pranuar të atributit (cilësimit) për t'i dhënë besueshmëri skedarit grafik ose krijuesit të dokumentit.

Mbarimi i detyrave të performancës së vitit

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Me tekstin e dhënë nga mësuesit studentët do të krijojnë një buletin informativ me një faqe	Buletini informativ përfshin titujt, rregullat e kollonave, strukturën me tre-kollona, flamur, fotografi të shakrkuara nga World Wide Web, WordArt, dhe clip art (fasheta e artit).
Shkruajnë një detyrë kërkimi të shkurtër	Studenti, në konsultim me mësuesin, zgjedh një temë për një kumtesë me tre fleta nga të dyja anët. Kumtesa do të përfshijë skdarë grafik shkarkuar nga interneti. Të gjitha burimet dhe Krijuesit e skedarëve do të cilësohen (attribute) siç duhet.

Krijojnë website me katër faqe.	Studenti do të kërkojë dhe krijojë një uebsajt Dreamweaver duke përfshirë strukturën e kolonare, home page, navigation bar dhe grafikët.
Plotësojnë tabakun (spreadsheet) Excel	Mësuesi do të sigurojë një tabak (spreadsheet) Excel së bashku me specifikimet e llogaritjeve. Studentët do të përdorin qelizat e referencës absolute dhe relative, formulat dhe funksionet për të zgjidhur problemën.
Përdorimi i përshtatshëm i tabelave Excel.	Duke përdorur të dhënat e tabakëve (spreadsheet) të siguruar nga mësuesi, studentët do të krijojnë një tabelë për të ekspozuar të dhënat në mënyrën më informuese. Studenti do të jetë i aftë të shpjegojë pse ai/ajo zgjodhi atë stil të veçantë tabele.

5i. Programi mësimor : Klasa e njëmbëdhjetë

Përshkrimi i vitit: Në klasën e njëmbëdhjetë studentëve iu kërkohet që të përdorin zotësitë në matematikë kur aplikojnë në TIK. Ata fillojnë gjithashtu të kuptuarit mbi bazën e të dhënave (database), mësojnë se ka një standart

ndërkombëtar për referencat dhe citimet dhe fillojnë të përdorin kode për të kontrolluar faqe rrjeti (web pages).

Tema e programit: Fuqia e kodit dhe numrave

Standarte dhe rezultate të pritura:

Qëllimet	Standarte	Studentët do të...
Çarçafët elektronikë (electronic spreadsheets)	Excel 2007	Krijojnë formulat dhe përdorin funksionet në Excel
Hardware	Kujtesa dixhitale (me shifra	Mësojnë prezantimin binar të kujtesës dixhitale
Internet & information literatura	Biblioteka dixhitale (me shifra)	Përdorin bibliotekën dixhitale për të kërkuar dhe shrytëzuar burimet e specializuara të informacionit
Përdorimi i bazës së të dhënave (Database)	Microsoft Access 2007	Përdorin një bazë të dhënash (database) ekzistuese për të kuptuar konceptet bazë. Planifikojnë dhe projektojnë database (bazë të dhënash) vetjake
Zhvillimi i rrjetit	Dreamweaver CS5	Aplikojnë një standart për të gjithë web site.

Cilësimi (attribution) i dokumentit dhe referenca	MLA	Aplikojnë shënime në fund të faqe (footnotes), krijojnë bibliografi për kërkim dokumenti
---	-----	--

Njohuri dhe zotësi specifike:

Studentët mund të	Studentët përdorin
Zgjidhin problema për llogaritje çarçafësh (spreadsheets calculation)	Ndërtuesin e formulave (formula builder). Pasi identifikohet funksioni, argumentat futen dhe testohen. Studenti do të tregojë gjithashtu aftësi për të shkruar formulat e veta të tij/saj kur nuk ka asnjë funksion të gatshëm për atë qëllim.
Kuptojnë bit dhe byte (bajt) si bazën themelore për gjithë magazinimin dixhital (shifror).	Përfaqësojnë dhe manipulojnë numrat me bazë 2. Lëvizin mes bazës 10 dhe bazës 2 duke e shndërruar (konvertuar) një numër të dhënë nga njëri sistem tek tjetri. Studenti gjithashtu do të kuptojë konceptin e ndryshimit Boolean nga se përbëhet një bit dhe një bajt (byte).
Krijojnë skedar më vete për kontroll sajti.	Shfrytëzojnë strukturën e jashtme të gjuhës së skedarit CCS (Cascading Style Sheet – Fleta me stil në Kaskadë) për të krijuar të dy stilet e ngulitura (inkasuara) për faqe ëeb-i

Përsosin mjeshtërinë në grafikët bazë të rrjetit	Shkarkojnë dhe manipulojnë skedarët .pg, .gif dhe .png. Studenti do të kuptojë bazën e ngjeshjes (compression) së skedarit
Krijojnë një skedar bazë database	Microsoft Access për të kuptuar konceptet dhe terminologjinë përmes hapjes së një database ekzistues. Studenti do të përshtasë sipas preferencës (customise) ambjentin e punës dhe do të kuptojë dritaren “Të jesh nisur” (Getting started) dhe rripin e veglave “Futje e Menjëhershme” (Quick Access toolbar).
Të pajisin me shënime dhe sigurojë referenca për kërkim dokumenti	Duke përdorur stilin MLA, studentët do të vënë shënime në fund të faqes (footnote) dhe krijojnë një bibliografi dokumenti

Mbarimi i detyrave të performancës së vitit:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Krijo një skedar bazë database	Duke përdorur të dhënat e dhëna nga mësuesi, studenti do të planifikojë dhe projektojë një skedar database duke përfshirë fusha dhe fakte (records)
Trego mjeshtëri në të paktën 10	Studentit do t'i jepen spreadsheet-e me

funksiione Excel	të dhëna të futura. Studenti do të përzgjedhë dhe shfrytëzojë funksionin e duhur për të zgjidhur problemat e dhëna.
Trego familjaritet me matematikën binare	Mësuesi do t'u japë studentëve seri numrash në bazë 10 dhe bazë 2. Studentët më pas do ta kthejnë (konvertojnë) secilin numër në bazën tjetër
Mundesh të shpjegosh përdorimin e grafikëve të rrjetit.	Mësuesi do të japë shembuj të skedarëve me grafik dixhital .gif, .jpg dhe .png. Studenti do ta hapë secilin skedar lokalisht në broëser-in (shfletuesin) e tij/saj. Studenti pastaj do të vendosë dhe shpjegojë për secilin skedar në se është apo jo i përshtatshëm për përdorim në faqe rrjeti.
Krijo footnote (shënime në fund të faqes) dhe të dhëna bibliografike	Mësuesi do t'u japë një skedar teksti të papërnuar me citime dhe referenca të përfshira. Në një document veçan mësuesi do t'u japë studentëve burimin e materialit për çdo citim dhe referencë. Studenti do të hapë skedarin në Word, fusë footnote (shënime në fund të faqes) dhe krijojë një bibliografi duke u bazuar në informacionin e dhënë nga mësuesi.

5j. Programi mësimor: Klasa e dymbëdhjetë

Përshkrimi I vitit: Gjatë vitit të fundit të shkollës së mesme studentët zhvillojnë ndjesinë e plotësimit të kësaj faze të edukimit të tyre me krijimin dhe prodhimin e një projekti final (që vendos gurin e fundit. Puna në projekt shtrihet përgjatë gjithë vitit shkollor dhe krijon mundësinë që mësuesit e TIK-ut dhe ata të klasës të punojnë së bashku. Studenti zgjedh temën dhe parashikohet që të gjithë mësuesit në klasë do të përfshihen në integrim për shkak të gjerësisë së temës së përzgjedhur. Ndërsa puna në projektin përfundimtar vazhdon, studentët vazhdojnë në qëllimet e tjera të të mësuarit që janë përcaktuar më poshtë

Tema e programit: Ndjesia e arritjes

Standarte dhe rezultate të pritura:

Qëllimet	Standarte	Studentët do të...
Komunikimi grafik me çarçaf elektronik (electronic spreadsheet)	Formatimi	Aplikojë parimin e standarteve profesionale të grafikëve për të përmirësuar lexueshmërinë dhe hijeshinë e fletëve të punës (worksheets) në Excel
		Konceptojnë dhe skicojnë manual (workbook) krejt elektronik. Zbatojnë (conditional formatting)

Çarçafët elektronik (Electronic spreadsheets)	Excel 2007	formatimin e kushtëzuar për të shfrytëzuar planin e veprimeve “po sikur” (“what if” scenario) për kontrollimin e rezultateve potenciale që vijnë nga vendime të ndryshme
Database – baza e të dhënave	Access 2007	Kuptojnë dhe janë në gjendje të shfrytëzojnë konceptet bazë të database.
Interneti	Të dhënat e skedarëve me kufij të përcaktuar (Delimited file data)	Importojnë të dhëna nga rrjeti dhe i shfrytëzojnë në krijimin e skedarëve Access dhe Excel
Zhvillimi i rrjetit	Dreamweaver CS5	Aplikojë konceptin modern të projektimit në web-site të vogla
Projekti përfundimtar	Inegrim njohurish	Inegrimi është qëllimi. Puna me mësuesit e klasës për të përkufizuar, kërkuar dhe prodhuar një projekt të tërë që përdor njohuritë TIK për të komunikuar rreth temës së zgjedhur. Studentët do të fillojnë zhvillimin e temës gjatë javës së parë

		dhe të dytë të mësimit dhe do të punojnë mbi projekt nën udhëheqjen e bashkuar të mësuesvit të TIK-ut dhe mësuesit të klasës.
--	--	---

Njohuri dhe zotësi specifikes:

Studentët mund	Studentët përdorin
Të fillojnë me spreadsheet vetëm me të dhëna dhe ta përmirësojnë atë me formatim grafik.	Excel formatting palette for color (Paletin formatues për ngjyrat Excel), typography, layout (faqosje), number display specification (specifikim për paraqitjen e numrave), alignment (rreshtim), spacing (hapësirë), borders (bordurat), shading (ngjyrosje me të errët), page setup (organizim i faqes), sheet orientation (orientimi i tabakut), and display of gridlines (paraqitje e vijave të rrjetit koordinativ) dhe headings (kryet)
Krijojnë manualë Excel ndërveprues, dinamikë	Formatim i kushtëzuar dhe zhvillim shumë-faqësh për t'i dhënë përdoruesit aftësi që të ndryshojë informacionin, të ndërveprojë me manualet, të shohë ç'mund të ndodhë sipas skenarëve të ndryshëm

Projektojnë dhe krijojnë skedarë bazë Access	Çelësa, fusha dhe shtypje të dhënash për të krijuar një skedar me një tabelë
Shkarkojnë të dhëna të përdorshme nga World Wide Web	Aftësitë e rrjetit për të lokalizuar të dhënat dhe importuar ato në Access dhe Excel. Studentët do të kuptojnë konceptin e skedarit të delimituar dhe përdorë presjet si përcaktuese të kufijve.
Përdorin parimet e projektimit modern për të shtuar sofistikimin në një website.	Pemët e lundrimit (navigation trees), skedarët e lidhur (linked files), gjallërim (animation), tabela (tables), dhe figura (images).

Mbarimi i detyrave të performances së vitit:

Shembuj	Përshkrim i shkurtër
Shton sofistikime grafike përmes formatimit të çarçafit (spreadsheet).	Duke përdorur spreadsheet-n vetëm me të dhëna që është shpërndarë nga mësuesi, studentët do të tregojnë njohuritë në formatim për ta kthyer spreadsheet-in në një dokument tërheqës të komunikimit të qartë.
	Kjo mund të jetë pjesë e projektit përfundimtar. Studentët do të kërkojnë, shkarkojnë të dhëna dhe t'i futin ato në Excel. Ata do të prodhojnë një manual

Krijon manual shumë-faqësh me formatim të kushtëzuar.	shumë-faqësh (me më shumë se një) që përfshin si tabelat ashtu edhe çarçafët me formatim të kushtëzuar për zbatimin e skenarëve “po sikur” të cilët e bëjnë Excel-in veçanërisht të vlefshëm për biznes dhe kërkime.
Krijon skedarë shabllon Access-i dhe Excel-i nga të dhënat e importuara	Mësuesit do të caktojnë temën. Studentët do të gjejnë të dhëna në rrjet, përdorin delimituesat dhe importojnë të dhëna për të krijuar skedarë mbi të cilët mund të punohet.
Formaton website ekzistues.	Duke filluar me një website të dhënë nga mësuesi, studentët do të aplikojnë teknikat e formatimit dhe lundrimit për të përmirësuar projektimin dhe funksionalitetin.
Projekti përfundimtar	Studenti do të përdorë aftësitë e mësuara në komunikim për të prezantuar rezultatet e tij/saj të projektit përfundimtar para klasës.

Rekomandime

Orë të zgjeruara për laboratore shkollore kompjuterash: Duke mbajtur laboratorët të hapur pasditeve vonë dhe të Shtunave do të ofrohen mundësi të reja si për mësuesit është dhe për studentët. Mësuesit mund të marrin trajnim shtesë. Studentët do të jenë në gjendje për të punuar në projektet që iu janë caktuar. Ky rekomandim është veçanërisht i rëndësishëm gjithashtu dhe për ngritjen e urës së ndarjes dixhitale.

Zbatimi i programit mësimor të rekomanduar që bazohet në integrimin e TIK-ve, projektet dhe qëllimet në fund të vitit: Programi mësimor i rekomanduar kërkon që si nxënësve dhe mësuesve të zgjerohen. Ata duhet të mësojnë aftësi të reja dhe krijuese, mënyra të menduarit me bazë të hulumtimit. Gjithsesi, shpërblimi, do të jetë i konsiderueshëm.

Të gjithë mësuesit e TIK të kenë laptopë nga dimri 2011: Kjo ndoshta nuk është aq të shtrenjtë apo e vështirë sa tingëllon, meqë shumë mësues TIK-u kanë tashmë kontroll efektiv mbi laptopin si rrjedhojë e politikës së principeve të tyre. Gjithashtu, ne tashmë kemi fonde në buxhet për të blerë një laptop shtesë dhe në projekt për çdo shkollë në vitin e ardhshëm. Përveç kësaj, mund të ketë në dispozicion fonde shtesë nga jashtë, për këtë projekt.

Të gjitha klasat të kenë laptopë dhe projektuesit brenda katër viteve: Kjo është esenciale nëse do të duam që TIK-u të integrohet vërtetë në programin mësimor të përditshëm. Ai gjithashtu do të lehtësojë kurbën e të të mësuarit e TIK-ut për mësuesit në klasë.

Modulet e instaluara të trajnimit TIK: Verën e kaluar unë kisha menduar që mund të ngrinin një server qendror për të pritur online, modulet e trajnimit on-demand (me kërkesë) për mësuesit. Pasi vizitova shkollat jashtë Tiranës, e kuptoj se kjo nuk do të funksionojë. Nuk ka mjaftueshëm qasje të disponueshme

të internetit. Zgjidhja e propozuar është që të shpërndahen modulet e trajnimit dhe dosjet e punës shabllon ose përmes e-mail ose serverit FTP. Këto dosje do të instalohen në laboratore kompjuterike për mësuesit që t'i përdorin gjatë orëve laboratorike të zgjeruar.

Seminare të rregullta për mësuesit TIK për tu plotësuar: Të mësuarit vetë me një kompjuter është në rregull për atë sa funksionon. Ne gjithashtu kemi nevojë për ndërveprim, bashkë-përdorim, dhe kolegjalitet. Kjo mund të bëhet ose gjatë ditëve në-shërbim, ose kur mësuesit vijnë në shkollë gjatë pushimeve të tyre.

Trainim të zgjeruar mbi gjuhën angleze për mësuesit: Tashmë, e vendosur, është një marrëveshje me Korpusin e Paqes për të siguruar 27 mësues të gjuhës angleze në të gjithë vendin. Ata do të punojnë me mësuesit tanë TIK dhe mësuesit në klasë sipas nevojave. Kam folur edhe me Universitetin Epoka për sigurimin e trajnimit falas për ne. Na duhet të pranojmë që Anglishtja është gjuha e TIK-ut. Në një masë të konsiderueshme përpjekjet tona të integritetit do të ndikohen nga aftësia në anglisht e mësuesit tanë.

Dy mësues të studiojnë për MLA në mbështetje të bibliotekës dixhitale: Planet janë tashmë bërë për të ndërtuar një bibliotekë dixhitale. Tani ne duhet të punojmë për ta bërë atë të mbështetshme nga shqiptarët. Unë rekomandoj që të dy mësues të financohen për të marrë diploma MLA nga universitetet amerikane me specializim në bibliotekën dixhitale. Universiteti i Pittsburgh është një universitet i tillë. Ai gjithashtu ka një program të përzier që lejon mësuesit të kombinojnë mësimin në internet dhe studimin në kampus. Unë jam gjithashtu duke kërkuar fonde nga jashtë për këtë ide.

Zhvillohet program për studentët e talentuar me Johns Hopkins University: Unë kam udhëtuar në Qendrën Johns Hopkins University për të Rinj të Talentuar, i cili është në krye të programit të Shteteve të Bashkuara për të identifikuar dhe të rritur studentë të talentuar. Fondet për pjesëmarrjen tonë në

këtë program janë përfshirë në buxhetin e rekomanduar të vitit të ardhshëm. Diskutimet e mia me qendrën Johns Hopkins rreth një transferim të pronës intelektuale që do të lejojë që programi të bëhet i vetë-mjaftueshëm dhe i qëndrueshëm ashtu siç është, praktikisht vepron në Shqipëri, me vazhdimësinë e Johns Hopkins si këshilltar.

Dërgohen 8 - 10 mësues për të studiuar në programin veror Johns Hopkins:

Si pjesë e programit të të talentuarve, ne mund të dërgojmë mësues për të studiuar në një institut veror, të vendosura në kampe rreth Shteteve të Bashkuara dhe në Baltimorë, shtëpi e Johns Hopkins. Ndërsa programi rrit aftësitë e veçanta të mësuesve në rritjen e nxënësve të talentuar, ai gjithashtu ka si rezultat një mësimdhënie më të mirë në përgjithësi. Pritet që mësuesit e kthimit do të ndajnë njohuritë e tyre të reja dhe aftësitë e tij me kolegët e tyre.

Të provohen lojëra elektronike si mjete mësimore: Ne kemi instaluar tashmë një lojë elektronike për të mësuarit në matematikë (të dhuruara nga Johns Hopkins) në disa shkolla. Ne duhet të vlerësojmë rezultatet e këtij eksperimenti. Kjo mund të rezultojë (1) në përdorimin e lojë elektronike për të mësuarit në matematikë në mbarë vendin dhe (2) që çon në një kërkim për lojëra të tjera që mund të përdoren për qëllime pedagogjike.

Filloni programin e të shtypurit Mavis Beacon në klasën e tretë: Kjo konsiderohet gjerësisht si program kryesor për vetë-mësues në të shtypur. Meqë aq shumë e TIK-ut përfshin përdorimin e tastierës, është thelbësore që të kenë aftësi të mira në të shtypur. Instruktimi duhet të fillojë në klasën e 3, kur jemi aktualisht në fillimin e programit mësimor të TIK.

Negocioni për programin Internet iSafe dhe planet mësimore: Kjo mund të jetë fakultative. Microsoft i ka ofruar një program falas të sigurisë në Internet. Megjithatë, kurrikuli i iSafe ofron planet mësimore dhe është testuar në një bazë ndërkombëtare.

Punoni me Adobe për të marrë licenca CS5: Duke pasur programe Adobe të tilla si Dreamweaver, Flash dhe Photoshop është veçanërisht kritike për shkollat teknike që planifikojnë të kenë programe të veçanta të TIK. Megjithatë, ato mund të jenë shumë të dobishme në të gjitha shkollat. Adobe është standard i pranuar ndërkombëtar

Eksperimentohet libri elektronik (e-book): kjo mund të përmirësojë tekstet dhe të ndihmojë gjithashtu për të kapërcyer hendekun dixhital. Lexuesit e-book vijnë me qasjen e tyre në Internet.

Thirren konferenca për të kërkuar ide për politikat e mirëmbajtjes: Në vizitat e mia në shkolla tema e mirëmbajtjes ngrihet pothuajse gjithmonë. Megjithatë, mendimet si për ashpërsinë e problemit dhe zgjidhjen e tij janë të ndryshme. Unë rekomandoj mbajtjen e një konference për të dëgjuar mendimet dhe sugjerimet e të gjithëve përpara se të vendoset për çdo lloj politike.

Hetojë zgjidhje anti-virus: Me rritjen e përdorimit dhe magazinimin e laboratoreve të kompjuterit, situata virusi i Internetit është pothuajse me siguri duke u përkeqësuar. Ne duhet të vlerësojmë zgjidhjet e ndryshme dhe të vendosim për një standard kombëtar. Nuk ka asnjë standard ndërkombëtar të vërtetë në këtë fushë, pasi janë në dispozicion kaq shumë zgjidhje.